

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Grzegorza Stankiewicza
Sytuacja zamawiającego i wykonawcy w umowie o roboty budowlane w aspekcie
harmonizacji prawa zamówień publicznych w Polsce i Hiszpanii

Toruń, dnia 9 września 2022 r.

Dr hab. Paweł Nowicki, prof. UMK
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza
**„Sytuacja zamawiającego i wykonawcy w umowie o roboty budowlane w aspekcie
harmonizacji prawa zamówień publicznych w Polsce i Hiszpanii”**

Przygotowanej pod kierownictwem naukowym prof. dr. hab. Tadeusza Kocowskiego,
Uniwersytet Wrocławski,
Wrocław 2022 r.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm.), w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1669),
- rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. poz. 261),
- uchwała Rady Dyscyplin Naukowych Nauki Prawne oraz Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 11 kwietnia 2022 r.

1. Tytuł rozprawy, wybór tematu i zakres rozprawy

Tytuł rozprawy, tj. „Sytuacja zamawiającego i wykonawcy w umowie o roboty budowlane w aspekcie harmonizacji prawa zamówień publicznych w Polsce i Hiszpanii”, został sformułowany prawidłowo, a także właściwie ujęty w konstrukcji i treści pracy.

Odnosząc się do dokonanego przez Autora wyboru tematu, należy go w pełni podzielić i uznać za niezwykle trafny. Zapotrzebowanie w zakresie znajomości systemów zamówień publicznych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej staje się obecnie coraz większe, zarówno z perspektywy czysto praktycznej, dotyczącej wykonawców, jak i perspektywy teoretycznej, dotyczącej rozwiązań systemowych. Jeśli chodzi o aspekt praktyczny to należy zauważyć, że zarówno globalizacja, jak i obecna presja ekonomiczna niejednokrotnie wymusza na wykonawcach konieczność ubiegania się o zamówienia publiczne w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej niż to, z którego pochodzą. Niestety, mimo faktu, że system zamówień publicznych Unii Europejskiej opiera się na dyrektywach unijnych, tj. dyrektywach zamówieniowych z 2014 r., a także wcześniejszej tzw. dyrektywie obronnej oraz tzw. dyrektywach odwoławczych, to poprzez sposób ich implementacji, wewnętrzne uwarunkowania normatywne, a także dotychczasową praktykę, rozwiązania poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej w obszarze zamówień publicznych różnią się od siebie. Z tej perspektywy dokonany przez Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza wybór tematu pracy jest jak najbardziej słuszny – recenzowana praca ma niewątpliwy walor edukacyjny, opisując rozwiązania funkcjonujące na hiszpańskim rynku zamówień publicznych. Łączy się to również z aspektem teoretycznym, ponieważ Autor, posługując się w pracy metodą porównawczą, przeanalizował określone instytucje w prawie zamówień publicznych z perspektywy zarówno prawa Unii Europejskiej, jaki i porządków prawnych Polski i Hiszpanii, ukazując systemowe różnice i podobieństwa, które pozwoliły na sformułowanie wniosków *de lege ferenda*.

Autor wyodrębnił trzy podstawowe cele badawcze: 1) ustalenie sytuacji prawnej stron zamówienia publicznego w polskim i hiszpańskim prawie zamówień publicznych w kontekście ich wpływu na kształtowanie umowy o roboty budowlane oraz ochrony ich interesu, 2) znalezienie cech wspólnych i cech odmiennych obydwu systemów prawnych, w związku z implementacją dyrektyw unijnych, w odniesieniu do sytuacji stron umowy o roboty

budowlane, 3) ustalenie stopnia harmonizacji przepisów polskich i hiszpańskich w związku z implementacją dyrektyw unijnych, w odniesieniu do sytuacji stron umowy o roboty budowlane (s. 13). Tak sformułowane cele mieszczą się w tematyce pracy i znajdują swoje odzwierciedlenie w jej tytule, wpływając na jej zakres. Należy zauważyć, że recenzowana praca zawiera kompletną analizę wybranej przez Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza tematyki w zakresie sytuacji zamawiającego i wykonawcy w umowie o roboty budowlane w aspekcie harmonizacji prawa zamówień publicznych w Polsce i Hiszpanii.

2. Cel badawczy, hipoteza i metody badawcze

Jak wskazałem powyżej, Autor pracy wyodrębnił trzy podstawowe cele badawcze: 1) ustalenie sytuacji prawnej stron zamówienia publicznego w polskim i hiszpańskim prawie zamówień publicznych w kontekście ich wpływu na kształtowanie umowy o roboty budowlane oraz ochrony ich interesu, 2) znalezienie cech wspólnych i cech odmiennych obydwu systemów prawnych, w związku z implementacją dyrektyw unijnych, w odniesieniu do sytuacji stron umowy o roboty budowlane, 3) ustalenie stopnia harmonizacji przepisów polskich i hiszpańskich w związku z implementacją dyrektyw unijnych, w odniesieniu do sytuacji stron umowy o roboty budowlane (s. 13).

Tak sformułowane cele badawcze stały się podstawą do sformułowania przez Autora następujących hipotez badawczych (s. 16 – 7):

- 1) Hipoteza I: Sytuacja wykonawcy robót budowlanych regulowana przepisami hiszpańskiego prawa zamówień publicznych w odniesieniu do ochrony jego interesu indywidualnego, jest korzystniejsza niż sytuacja wykonawcy biorącego udział w postępowaniu o zamówienie publiczne regulowanym przepisami prawa polskiego,
- 2) Hipoteza II: W polskim prawie zamówień publicznych, na etapie przygotowania dokumentacji przetargowej oraz procedury wyłonienia wykonawcy robót budowlanych, sytuacja prawna zamawiającego, w odniesieniu do możliwości kształtowania istotnych postanowień umowy o roboty budowlane, jest silniejsza w stosunku do sytuacji prawnej wykonawcy robót budowlanych. W hiszpańskim prawie zamówień publicznych jest inaczej, występuje mianowicie sytuacja zbliżona do równowagi kontraktowej,

- 3) Hipoteza III: W hiszpańskim prawie zamówień publicznych istnieją publiczne rejestry zatwierdzonych wykonawców, oparte na zasadzie proporcjonalności, których zastosowanie wzmacnia ochronę interesu publicznego i pozycję zamawiającego,
- 4) Hipoteza IV: W hiszpańskim prawie zamówień publicznych istnieją organy administracji publicznej powołane do obsługi rejestrów zatwierdzonych wykonawców, które wspierają zamawiających w procesie wyboru wykonawców oraz przyczyniają się do usprawnienia postępowań przetargowych,
- 5) Hipoteza V: W polskim i hiszpańskim prawie zamówień publicznych, na etapie wstępnych konsultacji rynkowych i na etapie realizacji umowy o roboty budowlane, sytuacja stron zamówienia publicznego w wyniku implementacji dyrektyw jest podobna,
- 6) Hipoteza VI: Implementacja dyrektyw unijnych do polskiego i hiszpańskiego systemu zamówień publicznych doprowadziła w części obszarów prawa do harmonizacji częściowej, a w części do harmonizacji pełnej,
- 7) Hipoteza VII: Implementacja dyrektyw unijnych do polskiego i hiszpańskiego systemu zamówień publicznych przyczyniła się do zbliżenia obydwu porządków prawnych, w odniesieniu do sytuacji prawnej stron umowy o roboty budowlane.

Jak wskazał Autor, powyższe hipotezy są podstawą dla szczegółowych rozważań pracy poświęconych podstawowym prywatnoprawnym i publicznoprawnym regulacjom, mającym wpływ na sytuację prawną stron zamówienia publicznego, w szczególności zaś zamówienia na roboty budowlane (s. 17).

Należy jednoznacznie podkreślić, że wskazany przez Autora cel badawczy został niewątpliwie osiągnięty. Autor, stosując szeroki wachlarz metod badawczych: metodę prawnodogmatyczną, dogmatyczno-empiryczną i komparatystyczną, dokonał analizy zarówno rozwiązań normatywnych zawartych w polskim, jak i hiszpańskim prawie zamówień publicznych, przy czym owa analiza została dokonana z perspektywy regulacji, które obowiązują w unijnym prawie zamówień publicznych. Takie podejście jest oczywiście słuszne, ponieważ regulacje unijne, w szczególności (lecz nie tylko) zawarte w tzw. dyrektywach zamówieniowych, stanowią fundament rozwiązań krajowych w tym zakresie. Swoją analizę Autor wzbogacał zastosowaniem metody historyczno-prawnej, która pozwoliła na bardzo

ciekawe refleksje dotyczące ewolucji polskiego, hiszpańskiego i unijnego prawa zamówień publicznych.

Nie sposób nie podkreślić również tego, że Pan mgr Grzegorz Stankiewicz w wielu miejscach recenzowanej rozprawy wykazuje się szeroką wiedzą praktyczną. Jest to o tyle istotne, że o ile zasadniczą metodą badawczą zastosowaną w recenzowanej rozprawie jest metoda prawno-dogmatyczna, o tyle jest w pracy odczuwalne, że Autor czuje i rozumie aspekty praktyczne prawa zamówień publicznych. Zastosowane metody badawcze pozwoliły także uwzględnić w recenzowanej rozprawie zarówno aspekty publicznoprawne, jak i prywatnoprawne, co ma szczególne znaczenie ze względu na hybrydowy charakter umowy w sprawie zamówienia publicznego. Jednocześnie, analiza prowadzona przez Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza w oparciu o postawiony cel badawczy i założone hipotezy, pozwoliła na sformułowanie wniosków *de lege ferenda*, z którymi nie sposób się nie zgodzić. W szczególności podkreślić w tym miejscu należy uwagi Autora dotyczące braku równowagi pomiędzy stronami zamówienia publicznego, aczkolwiek spostrzeżenia dotyczące niepełnej transpozycji dyrektyw oraz częściowej harmonizacji również należy uznać za trafne. Co istotne, Pan mgr Grzegorz Stankiewicz wykazuje się nie tylko znajomością teorii i praktyki prawa zamówień publicznych, lecz również prawa budowlanego, co podnosi walory naukowe i praktyczne recenzowanej pracy.

Reasumując, wskazany przez Autora cel badawczy rozprawy został właściwie ujęty, a przedstawiony problem badawczy w ramach sformułowanych hipotez badawczych oraz zastosowane metody badawcze należy uznać za poprawne. Prowadzone rozważania ujęte w dysertacji należy uznać za właściwe i służącą przedstawieniu problemu badawczego. Problem badawczy ujęty w recenzowanej rozprawie, jak wyżej wskazałem, należy uznać za ważny zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Cele wskazane jako obszar badań naukowych zostały osiągnięte.

3. Aspekt formalno-warsztatowy i konstrukcja rozprawy

Konstrukcja pracy w sposób poprawny odpowiada jej tematowi i zakresowi prowadzonych rozważań. Recenzowana praca składa się z wprowadzenia, siedmiu rozdziałów merytorycznych oraz zakończenia.

Pierwszy rozdział dotyczy istoty zamówień publicznych. W rozdziale tym Autor dokonał określenia zakresu podmiotowego i przedmiotowego oraz celów i zasad zamówień publicznych, zarówno z perspektywy rozwiązań krajowych (Polska i Hiszpania), jak i regulacji unijnych. Ponadto, co istotne z perspektywy prowadzonych badań naukowych Autora nad sytuacją (pozycją) zamawiających i wykonawców w umowie o roboty budowlane, do której zawarcia dochodzi w drodze postępowania o udzielenie zamówienia, w tym rozdziale Autor wskazuje na „publicznoprawny, prywatnoprawny i administracyjnoprawny” charakter zamówień publicznych. Pewien niedosyt budzi w tym rozdziale dość pobieżne potraktowanie problematyki celów prawa zamówień publicznych i ich przełożenia na zasady, bez uwzględnienia określonej aksjologii prawa zamówień publicznych – co wydaje się właściwe z uwagi na problematykę „istoty” zamówień publicznych.

W rozdziale drugim Autor opisał zamówienia publiczne jako przedmiot kompetencji unijnych i państw członkowskich. W tym rozdziale zostały omówione źródła prawa UE, zasady prawa unijnego, a także – co bardzo istotne z perspektywy tematu pracy – pojęcie harmonizacji. W tym rozdziale Autor również dokonuje pewnych skrótów, które powodują, że niektóre wątki nie zostają zamknięte. Przykładowo, Autor odwołuje się do traktatu z Maastricht i wskazuje na wykonywanie kompetencji w ramach tzw. trzech filarów, po czym dosłownie dwa akapity dalej od razu odnosi się do aktualnej wersji Traktatu o Unii Europejskiej. Kiedy Autor opisuje zasady prawa Unii Europejskiej, rozpoczyna rozważania od wskazania na powołanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali oraz podkreśla jej rolę we wzroście gospodarczym i integracji gospodarczej państw członkowskich, aby następnie w kolejnym akapicie od razu „przeskoczyć” do relacji pomiędzy Unią Europejską, a państwami członkowskimi i do omawiania rzeczonych zasad. Wydaje się również, że ten rozdział wymaga trochę większego uporządkowania, z uwagi na pojawiające się powtórzenia (np. dotyczące istoty dyrektyw czy zasady skutku bezpośredniego). Być może nie ma to większego znaczenia z perspektywy tematyki recenzowanej pracy, lecz uporządkowanie ww. kwestii z pewnością ułatwiłoby lekturę recenzowanej pracy.

W rozdziale trzecim Autor opisuje regulacje zamówień publicznych na roboty budowlane, na płaszczyźnie Unii Europejskiej oraz na płaszczyźnie krajowej, na przykładzie Polski i Hiszpanii. Tematyka tego rozdziału jest bardzo ciekawa i ma istotne znaczenie praktyczne, a także walor edukacyjny – Pan mgr Grzegorz Stankiewicz wykazuje się w nim znajomością hiszpańskiego prawa zamówień publicznych, jego historii oraz sposobu

funkcjonowania rynku zamówień publicznych. Ekspozycja tej wiedzy Autora w drodze ukazywania różnic i podobieństw polskiego i hiszpańskiego prawa zamówień publicznych stanowi najbardziej interesujący element recenzowanej pracy i świadczy o dojrzałości naukowej oraz odpowiednim warsztacie badawczym.

Warto zwrócić uwagę, że w rozdziale trzecim występują powtórzenia kwestii z rozdziału drugiego (np. dotyczące istoty dyrektyw, jako źródła prawa unijnego), co również wymaga uporządkowania. Pojawiają się również błędy logiczne: przykładowo, opisując ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, Autor wskazuje, że trybem podstawowym wg tej ustawy był przetarg nieograniczony (s. 118). Jednak w przypisie (411) Autor zaznacza, że zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy Pzp z 2004 r., podstawowymi trybami udzielenia zamówienia były przetarg nieograniczony oraz przetarg ograniczony. Być może Autor miał na myśli to, że tryb przetargu nieograniczonego był trybem dominującym w praktyce rynku zamówień publicznych, jednak z treści danego fragmentu to nie wynika. Zdecydowanego uporządkowania wymaga w tym rozdziale przyjęta nomenklatura pojęciowa. W podrozdziale 3.1.2. Autor analizuje prawo zamówień publicznych w Polsce po przyjęciu dyrektywy klasycznej i sektorowej. Z treści można wywnioskować, że chodzi oczywiście o dyrektywę z 2014 r., jednak, skoro Autor wskazuje, że „dalszej analizie poddane zostaną m.in. zmiany przepisów ustawy PZP 2004 r. w związku z jej zmianami **aż do ogłoszenia tekstu jednolitego w 2019 r.**” (s. 123), to wynika z tego, że Autor zamierza również opisywać kwestie dyrektywy 2004/18/WE. Dalej: ustawa z 2004 r. transponowała nowe dyrektywy zamówieniowe (tj. dyrektywy z 2014 r.) nie w drodze nowelizacji z 2019 r., lecz już w drodze nowelizacji z czerwca 2016 r. (s. 123). Oczywiście, bardziej kompletnej transpozycji dokonała dopiero ustawa z dnia 11 września 2019 r., jednak Autor wielokrotnie odwołuje się do „starej” ustawy Pzp (tj. z 2004 r.), sugerując jakoby zmiany wynikające z dyrektyw zamówieniowych z 2014 r. dopiero zaszły w wyniku nowelizacji z 2019 r. Być może tego zamieszania dałoby się uniknąć, gdyby w recenzowanym rozdziale Autor najpierw opisał unijny system zamówień publicznych, a dopiero następnie opisywał regulacje krajowe. Tymczasem jest zupełnie odwrotnie. Ponadto, Autor wskazuje, że umowa koncesji na roboty budowlane i usługi została w 2014 r. wyłączona przez ustawodawcę unijnego z zakresu dyrektywy 2004/18/WE i przyjęta jako odrębna dyrektywa koncesyjna – jednak wbrew temu, co twierdzi Autor, nie była to dyrektywa 2004/17/WE (tj. dyrektywa sektorowa z 2004 r., która już nie obowiązuje), lecz dyrektywa 2014/23/UE.

Rozdział czwarty dotyczy stron postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane i ich sytuacji prawnej w odniesieniu do ochrony interesu publicznego i indywidualnego w polskim i hiszpańskim prawie zamówień publicznych. W tym rozdziale niezwykle interesujące są zaprezentowane poglądy na kwestię interesu publicznego oraz roli zamawiającego jako strony zamówienia publicznego, działającej w jego ochronie. Co ciekawe, Autor nie ogranicza się w swojej analizie jedynie do prawa zamówień publicznych, lecz odnosi się do poglądów doktryny prezentowanych na gruncie publicznego prawa gospodarczego. Idąc dalej, Autor we właściwy i ciekawy sposób zestawia interes publiczny z interesem indywidualnym (wykonawców), wskazując, że istnieje konflikt tych interesów. Nie jestem co prawda przekonany do stwierdzenia, że „wykonawcy nadużywają swojego interesu indywidualnego składając do KIO często bezzasadne odwołania” (s. 169). Prawo do środka odwoławczego jest prawem podmiotowym, gwarantowanym w Karcie Praw Podstawowych. Równie dobrze moglibyśmy stwierdzić, że zamawiający nadużywają swojej pozycji, ignorując wielokrotnie jakiegokolwiek uwagi wykonawców do opublikowanej dokumentacji na etapie postępowania o udzielenie zamówienia i nie pozostawiając wykonawcom żadnej innej możliwości, jak wniesienie odwołania do Krajowej Izby Odwoławczej – i to nawet w sytuacji, w której ukształtowali warunki zamówienia w sposób daleki od ideału, a nawet zgodności z prawem.

W rozdziale piątym Autor analizuje kwestie udziału stron zamówienia publicznego w kształtowaniu istotnych postanowień umowy o roboty budowlane w świetle regulacji polskiego i hiszpańskiego prawa zamówień publicznych. Ta część recenzowanej pracy ma szczególne znaczenie prakseologiczne, ponieważ krajowa praktyka w tym zakresie jeszcze niedawno była bardzo ograniczona, chociaż, pod rządami nowego Prawa zamówień publicznych (tj. ustawy z dnia 11 września 2019 r.), jak słusznie zauważa Pan mgr Grzegorz Stankiewicz: „(...) Izba, w świetle nowych regulacji, w postępowaniu wywołanym odwołaniem wykonawcy, powinna zajmować się nie tylko zgodnością czynności lub zaniechań zamawiającego z przepisami ustawy PZP, ale również nieprawidłowościami dotyczącymi projektowanych przez zamawiającego istotnych postanowień umownych, w szczególności będących klauzulami abuzywnymi wymienionymi w art. 433 ustawy PZP” (s. 214). Z tej perspektywy bardzo ciekawy jest wywód Autora, dotyczący uprawnień „zainteresowanych stron” na gruncie prawa hiszpańskiego. Nie ukrywam, że dalsze rozwinięcie tego wątku przez Autora byłoby niezwykle pożądane *de lege ferenda*. Co prawda Autor odnosi się do tej kwestii

jeszcze w rozdziale szóstym (s. 262-263, 269-270), jednak w sposób, który nadal pozostawia niedosyt.

W rozdziale piątym Autor podkreśla, że w doktrynie i judykaturze dominuje pogląd, że umowy zawierane w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych (Autor w tym miejscu używa niewłaściwej nazwy „ustawy o zamówienia publiczne” – s. 199), mają charakter cywilnoprawny. Wydaje się jednak, że Autor jest w pełni świadomy, że zarówno w doktrynie krajowej, jak i na gruncie unijnego prawa zamówień publicznych, coraz częściej pojawiają się poglądy dotyczące nie tyle publicznoprawnego, co hybrydowego charakteru umowy w sprawie zamówienia publicznego. Być może warto by rozważyć, czy określenie charakteru umowy w sprawie zamówienia publicznego nie przekłada się zarówno na uprawnienia zamawiających i wykonawców do kształtowania ich postanowień, jak i na sposób ewentualnej ochrony interesów indywidualnych wykonawców w ramach korzystania ze środków ochrony prawnej. Kolejny raz, w mojej ocenie, wymaga uporządkowania kwestia powtórzeń niektórych zagadnień – na stronach 204-205 Autor nawiązuje do historii unijnego prawa zamówień publicznych, chociaż miało to miejsce już we wcześniejszych fragmentach pracy. Na tym etapie pracy nie trzeba już chyba przypominać czytelnikowi, że „Prawo unijne miało istotny wpływ na kształt zamówień publicznych na roboty budowlane (...)”.

Rozdział szósty, przedostatni, koncentruje się na kwestiach implementacji przepisów Unii Europejskiej dotyczących sytuacji stron umowy o roboty budowlane w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w Polsce i w Hiszpanii oraz w innych wybranych państwach Unii Europejskiej. W mojej ocenie ten rozdział jest wyjątkowo interesujący pokazuje bowiem, jak dwa tak odmienne kulturowo państwa członkowskie Unii Europejskiej poradziły sobie z implementacją unijnego prawa zamówień publicznych. Autor w sposób przejrzysty opisuje wpływ orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na ten proces w Hiszpanii, a także analizuje działalność orzecznictw hiszpańskiego Tribunal Administrativo Central de Recursos Contractuales (TARC). Nie brakuje odwołań do doktryny hiszpańskiego prawa zamówień publicznych. Wszystko to ukazuje zakres problemów, z jakimi muszą borykać się państwa członkowskie dokonując implementacji dyrektyw, a jednocześnie stanowi dowód na to, że nie ma jednej właściwej drogi takiego procesu, wszak, jak podkreśla Autor, dyrektywy wiążą państwa co do celu, pozostawiając swobodę doboru środków. W tym miejscu nasuwa się pytanie – czy cel dyrektyw zamówieniowych został osiągnięty w Polsce i Hiszpanii?

Ostatnim rozdziałem jest rozdział siódmy, w którym opisana została sytuacja prawna stron zamówienia publicznego na roboty budowlane, regulowana przepisami polskiego i hiszpańskiego prawa zamówień publicznych w aspekcie swobody umów. W tym rozdziale Autor dokonał kompleksowej analizy różnych instytucji prawa zamówień publicznych, a także prawa cywilnego, które kształtują sytuację prawną stron zamówienia publicznego na roboty budowlane. Kolejny raz Pan mgr Grzegorz Stankiewicz prezentuje biegłość w hiszpańskim systemie prawnym, co przekłada się na bardzo interesujący wywód. W szczególności istotne są spostrzeżenia Autora w zakresie publicznoprawnego charakteru swobody umów oraz jej publicznoprawnych ograniczeń w prawie hiszpańskim, a także argumentacja dotycząca niekorzystnych warunków umowy i kar umownych. Lektura tej części recenzowanej pracy nie pozostawia wątpliwości, że Pan mgr Grzegorz Stankiewicz w sposób niezwykle sprawny łączy wiedzę praktyczną z aspektami teoretycznymi.

Kończącą częścią recenzowanej pracy jest „Zakończenie”, w którym Autor przedstawia wnioski będące ujednoczeniem wniosków zgłaszanych w poszczególnych rozdziałach, tym samym rozwiązując przedstawiony na wstępie problem badawczy. Autor w sposób jasny i logiczny odnosi się do sformułowanych we wstępie pracy hipotez badawczych, prezentując wyniki swojej analizy w zakresie każdej z nich.

Strona formalno-warsztatowa recenzowanej rozprawy nie budzi zastrzeżeń. Prowadzone rozważania są przedstawione w sposób poprawny językowo i logiczny, konsekwentnie służą przedstawieniu wskazanego problemu badawczego oraz osiągnięciu założonego celu dysertacji. W konsekwencji recenzowana rozprawa stanowi poprawne i zwarte opracowanie tematu.

Przeanalizowana przez Autora literatura przedmiotu oraz źródła normatywne zostały wykorzystane w sposób prawidłowy. Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje bogate wykorzystanie literatury hiszpańskiej oraz dorobku tamtejszej judykatury. Jeśli chodzi o polską literaturę przedmiotu, to wymaga podkreślenia, że Autor wykorzystał nie tylko dorobek doktryny prawa zamówień publicznych, lecz również publicznego prawa gospodarczego oraz prawa cywilnego. Jednocześnie w sposób prawidłowy odnosił się do orzecznictwa, wykorzystując przede wszystkim orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej, a także w sposób właściwy czerpiąc z dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Podkreślenia wymaga, że Autor wykorzystał w pracy zarówno opracowania o charakterze naukowym, jak popularno-naukowym i publicystycznym, zachowując przy tym

odpowiednie proporcje (na korzyść publikacji o charakterze naukowym). Jest to o tyle istotne, że poziom niektórych publikacji na rynku zamówień publicznych jest różny, co nie oznacza, że doktryna nie powinna być świadoma ich istnienia.

Podsumowując, nie może dziwić, że ocena merytoryczna, jak i warsztat naukowy, opisane w kolejnym punkcie recenzji, wypadają nad wyraz pozytywnie.

4. Ocena merytoryczna i warsztat naukowy

1) Oryginalność rozwiązania problemu naukowego

Wybrana przez Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza tematyka badawcza, co już zostało podkreślone, jest bardzo ważna zarówno z w perspektywie teoretycznoprawnej, jak i praktycznej. Z jednej strony, recenzowana praca stanowi bardzo istotne źródło wiedzy o charakterze systemowym dla zamówień publicznych, na co ma szczególny wpływ wątek prawnoporównawczy. Z drugiej zaś, recenzowana praca pokazuje, jak duży wpływ na praktykę ma sposób transpozycji norm unijnego prawa zamówień publicznych do porządku krajowego. Ale przede wszystkim należy podkreślić, że postawiony przez Autora problem naukowy, dotyczący pozycji stron zamówienia publicznego na roboty budowlane ma fundamentalne znaczenie dla odpowiedniego unormowania relacji pomiędzy wykonawcami a zamawiającymi na gruncie zawieranych umów. Jak trafnie wskazuje Pan mgr Grzegorz Stankiewicz w recenzowanej pracy, brak równowagi w stosunkach wykonawca-zamawiający nie tylko negatywnie oddziałuje na konkretne zamówienie publiczne i jego efektywność, lecz skutecznie obniża konkurencję na rynku zamówień publicznych, hamując jego dalszy rozwój. Taka diagnoza powoduje, że należy szukać wszelkich sposobów na poprawę legislacji w tym zakresie, a recenzowana praca wyraźnie wskazuje, jak można tego dokonać, bazując chociażby na doświadczeniach z hiszpańskiego rynku zamówień publicznych.

Tym samym należy stwierdzić, że prowadzone badania dotyczą ważnego zagadnienia prawnego, którym to badaniom Autor nadał w sposób właściwy poziom badań naukowych. O właściwym podejściu naukowym świadczy również ujęcie szczegółowych problemów naukowych związanych z analizowanym tematem badawczym oraz obecne w całej pracy badania komparatystyczne. Na postawione hipotezy badawcze Autor udziela właściwie uzasadnionych odpowiedzi i tym samym osiąga cel badawczy jaki został przyjęty w dysertacji.

Dla prowadzonych rozważań wykorzystano literaturę naukową związaną z tematem badawczym. Autor recenzowanej dysertacji w szerokim zakresie przedstawił rozważania doktryny i judykatury odnoszące się do analizowanych poszczególnych zagadnień objętych przedmiotem badań naukowych, w tym nie tylko doktryny i judykatury krajowej, lecz w ogromnym zakresie także hiszpańskiej.

Podjęty temat badawczy w recenzowanej dysertacji należy uznać za oryginalny problem naukowy, który został przedstawiony w sposób właściwy dla badań naukowych.

2) Wykazanie się ogólną wiedzę teoretyczną w danej dyscyplinie naukowej oraz samodzielnością prowadzenia pracy naukowej

W toku prowadzonych badań naukowych Autor wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną z zakresu prawa. Szczególnie poszerzoną wiedzą teoretyczną wykazał się Autor w zakresie prowadzonych badań naukowych ze wykazaniem na: publiczne prawo gospodarcze, prawo zamówień publicznych, prawo budowlane oraz prawo cywilne, a także prawo Unii Europejskiej, w szczególności w zakresie prawa materialnego. Prowadzone badania i ich publikacja w recenzowanej dysertacji wskazują na umiejętność korzystania zarówno z dorobku doktryny unijnego prawa materialnego, jak i prawa krajowego, w szczególności w zakresie prawa zamówień publicznych, prawa budowlanego oraz prawa cywilnego. Pan mgr Grzegorz Stankiewicz wykazał się poprawną umiejętnością prowadzenia złożonych badań naukowych, a Jego warsztat naukowo-badawczy, biorąc pod uwagę fakt, że recenzowana dysertacja stanowi rozprawę doktorską, należy uznać za bardzo dobry.

Niewątpliwą zaletą recenzowanej pracy jest to, że łączy ona aspekty teoretycznoprawne z aspektami praktycznymi. W recenzowanej pracy da się odczuć praktykę Autora w zakresie prawa zamówień publicznych, prawa budowlanego oraz prawa cywilnego, która w sposób właściwy rzutuje na rozważania teoretycznoprawne. Dzięki połączeniu aspektów teoretycznych oraz aspektów praktycznych recenzowana praca jest nie tylko interesująca z tytułu, lecz również zawiera bardzo ciekawą treść. To wszystko świadczy o samodzielności naukowej Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza.

5. Uwagi o charakterze szczegółowym

Przede wszystkim chciałbym zaznaczyć, że uwagi wyrażone w części 3. niniejszej recenzji, dotyczące pewnego uporządkowania pracy, czy też poprawy pewnych drobnych błędów, nie mają żadnego wpływu na jej ocenę merytoryczną, stanowiąc raczej pewne postulaty skierowane do Autora, które proponuję rozważyć przy ewentualnej próbie wydania dysertacji w formie monografii. W mojej ocenie opublikowanie recenzowanej rozprawy jest bardzo potrzebne, z uwagi na jej tematykę oraz możliwość zaprezentowania szerszemu gronu odbiorców doświadczeń wynikających z hiszpańskiego rynku zamówień publicznych i jego uregulowania. Wydaje mi się, że recenzowana rozprawa powinna dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, niż tylko prawnicy, czy też naukowcy.

Jednocześnie warto by postulować, aby Autor nie zaprzestawał swojej pracy i rozwinął pewne wątki dotyczące praktyki prawa zamówień publicznych w Hiszpanii. W recenzowanej pracy wiele ciekawostek wynika m.in. z przypisów, a zawarte w nich uwagi mogłyby śmiało stanowić przedmiot oddzielnych opracowań naukowych. To pokazuje, że tematyka recenzowanej pracy stanowi podstawę do dalszego rozwoju naukowego Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza.

6. Konkluzja

Recenzowana rozprawa doktorska Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego dotyczącego sytuacji zamawiającego i wykonawcy w umowie o roboty budowlane w aspekcie harmonizacji prawa zamówień publicznych w Polsce i Hiszpanii.

Nie ulega również wątpliwości, że wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza w dyscyplinie nauki prawne oraz potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. W konsekwencji recenzowana rozprawa w mojej ocenie spełnia w pełni wymogi stawiane rozprawom doktorskim, które zostały określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym i tytule w zakresie sztuki. Recenzowana rozprawa może stanowić podstawę dopuszczenia Pana mgr. Grzegorza Stankiewicza do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

13